

Staatssteuntoets Vaccinatiecampagne Corona via SNPG

Opgesteld door WJZ d.d. 30 november 2020

Samenvatting regeling

De *Subsidieregeling publieke gezondheid* wordt gewijzigd in verband met de subsidiëring van de vaccinatiecampagne tegen het coronavirus COVID-19 in 2021. De Stichting Nationaal Programma Grieppreventie (hierna: SNPG) ontvangt subsidie voor de vaccinaties die vooral de huisartsen, maar ook artsen in zorginstellingen gedurende deze campagnes geven aan personen vanaf 60 jaar en aan personen jonger dan 60 jaar met een medische indicatie. De vaccinatiecampagne start in januari 2021 en loopt in ieder geval door tot en met december 2021.

Subsidieontvanger en activiteiten

De SNPG coördineert momenteel de uitvoering van de jaarlijkse griep- en pneumokokkenvaccinatie en gaat dit nu ook doen voor de vaccinatiecampagne tegen het coronavirus COVID-19. Coördinatie houdt onder andere in de logistieke werkzaamheden van de vaccinaties die worden ingekocht door de overheid en het betalen van (huis)artsen voor het vaccineren.

De SNPG heeft ten doel "het coördineren van faciliteren van de uitvoering van grootschalige vaccinatieprogramma's, zoals met name, maar niet alleen, het Nationaal Programma Grieppreventie (NPG), teneinde de gezondheid van de inwoners van Nederland te bevorderen".

De SNPG tracht haar doel te bereiken, onder meer, door:

- Het ter beschikking stellen van voorzieningen overeenkomstig de gestelde voorwaarden van het NPG en eventuele andere vaccinatieprogramma's en overeenkomstig de toepasselijke wet- en regelgeving inzake immunologische producten;
- Het bevorderen van een goed en doelmatig verloop van de influenzavaccinatie en eventuele andere vaccinatieprogramma's;
- Het er voor zorgdragen dat uitvoerders van vaccinatieprogramma's tijdig en altijd over de juiste middelen en informatie beschikken om de programmatische vaccinatie effectief en efficiënt uit te voeren;
- Het binnen de programmatische vaccinatieprogramma's de verbindende schakel vormen tussen de overheid en de praktijk;
- Het contracteren van huisartsen en anderen voor de programmatische grieppreventie;
- Alle andere activiteiten die nodig zijn voor het bereiken van het doel.

Het bestuur van de Landelijke Huisartsen Vereniging (de belangenbehartiger van de huisartsen) benoemt het bestuur van de SNPG en de statuten kunnen alleen worden gewijzigd na goedkeuring door de Landelijke Huisartsen Vereniging.

Staatssteunbeoordeling

A. Europese Commissie: Gecoördineerde reactie COVID-19

In het kader van een gesprek met de Europese Commissie (hierna: EC) op 19 augustus 2020 over de schenking van beademingsapparatuur in verband met de opschaling van IC-capaciteit ten behoeve van de behandeling van COVID-19 patiënten, wees de EC op een op 13 maart 2020 gepubliceerde gecoördineerde reactie van de EC op de COVID-19 uitbraak, uitgewerkt in Q&A's op de site van de EC: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_458.

In deze reactie is het volgende terug te vinden onder het kopje 'State aid':
"Financial support from EU or national funds granted to health services or other public services to tackle the Covid-19 situation falls outside the scope of State aid control."

De EC heeft in het gesprek aangegeven dat e.e.a. ruim moet worden geïnterpreteerd. Maatregelen en steun vanuit de nationale overheid die gerelateerd zijn aan zorg en de Covid-19 uitbraak vallen buiten het bereik van de staatssteuncontrole door de EC en daarmee buiten de staatssteunregels. Volgens de EC moet dit gezien worden als een zogenaamd overheidsprerogatief (het is de taak van

een overheid om zo nodig financieel bij te springen, in dit geval in de zorg, gedurende een pandemie als Corona). Overheidsprerogatief sluit economische activiteiten feitelijk uit. De subsidie aan de SNPG wordt verstrekt voor vaccinaties tegen het coronavirus, uitgevoerd door huisartsen en artsen in zorginstellingen. De inhoud van de regeling geeft daarmee invulling aan het overheidsprerogatief, zoals de EC dat voor ogen heeft. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat de subsidie aan de SNPG overeenkomstig het door de EC gecommuniceerde standpunt buiten de scope van de staatssteunregels valt.

In het gesprek van 19 augustus 2020 heeft de EC ook aangegeven dat bovenvermeld standpunt juridisch niet helemaal rondloopt en dat dit politieke standpunt tevens was ingegeven vanuit praktische overwegingen. Het zou naast de steun aan bedrijven die in heel Europa gegeven zou worden en door de EC in zeer korte tijd beoordeeld zou moeten worden, niet doenlijk zijn ook nog allerlei steunmaatregelen ter goedkeuring langs te krijgen die de zorg betreffen (waarbij elke lidstaat zijn zorg anders heeft georganiseerd, welke organisatie van invloed is op de beoordeling van staatssteunmeldingen; zo zal nooit sprake zijn van staatssteun in een systeem dat volledig publiekrechtelijke is ingericht, terwijl dat mogelijk wel het geval is in een systeem waarin veel private elementen zitten). Het gevolg hiervan is dat de EC Europa breed heel weinig steunmeldingen heeft gehad die de zorg betreffen.

De EC heeft VWS dan ook in overweging gegeven een inschatting te maken van de staatssteunrisico's van de maatregelen, in de zin van klachten en procedures, en op basis hiervan te handelen. Met andere woorden: als de kans klein is dat klachten zullen worden ingediend dan wel procedures vanuit staatssteunoptiek zullen worden aangespannen, is het niet wenselijk/noodzakelijk formele meldingsprocedures te doorlopen en in plaats daarvan gebruik te maken van de mededeling op de site van de EC. In het geval de kans op klachten c.q. procedures wel reëel is, is het aan de lidstaat te bepalen hoe belangrijk het is dat formele besluitvorming van de EC gevraagd wordt. Eigener beweging zal de EC in ieder geval niet gaan handhaven.

In casu wordt het risico op klachten en procedures zeer klein geacht. De SNPG voert ook de vaccinatiecampagnes voor griep en pneumokokken uit, waardoor zij volledig zijn ingericht op het uitvoeren van dergelijke vaccinatieprogramma's. Van andere partijen wordt derhalve geen actie verwacht.

B. Belangenbehartiging

Bovendien is de subsidie aan de SNPG geen staatssteun, omdat sprake is van belangenbehartiging t.b.v. de huisartsen. De SNPG is opgericht door de huisartsen zelf en heeft een beperkt bereik (namelijk griepvaccinaties, pneumokokkenvaccinaties en eventuele andere vaccinaties) en ondersteunt hen feitelijk bij de betreffende vaccinaties. Zo zorgt de SNPG voor alle huisartsen dat volstaan kan worden met één subsidieaanvraag bij VWS (en voorkomt op die manier dat alle huisartsen dat zelf moeten doen en voorziet tevens namens de huisartsen ook in afspraken met het RIVM voor de levering en het transport van de vaccinaties). Zoals ook in het Groeidocument staatssteun voor de VWS-praktijk is opgenomen, verricht een dergelijke belangenbehartiger geen economische activiteiten die worden uitgevoerd op een markt in concurrentie met anderen. Het staat de SNPG niet vrij soortgelijke activiteiten te verrichten op een ander beleidsterrein, waardoor niet geconcurrereerd wordt met eventuele andere aanbieders van dergelijke activiteiten.

C. Huisartsen/artsen in zorginstellingen

Het zetten van coronavaccinaties zelf kan worden beschouwd als economische activiteit. In theorie zouden ook anderen dan huisartsen deze vaccinaties kunnen verrichten.

De bedragen die per huisarts worden ontvangen voor deze activiteiten zijn zo minimaal (deze zullen zeker niet de de-minimisgrens van € 200.000 per huisarts overschrijden). Om dit risico helemaal af te dichten zou elke huisarts een de-minimisverklaring moeten leveren. Dit zeer beperkte risico weegt echter niet op tegen de extra administratieve lasten voor de huisartsen.

Conclusie

Alles overwegende acht WJZ het staatssteunrisico bij de subsidie aan de SNPG voor de vaccinatiecampagne tegen COVID-19 nihil.